

NOTAT

KUNDE – PROSJEKT Statnett: Kanstadbotn – Kvanddal. Rovfuglregistrering	OPPDRAKSLEDER Lars Erik Andersen	DATO 25.08.2017
PROSJEKTNUMMER 29462001	OPPRETTET AV Lars Erik Andersen	DOK.NR 29462001- 01

Innledning

Statnett SF har meldt oppstart av fornying av dagens 132 kV kraftledning mellom Kvandal og Kanstadbotn transformatorstasjoner, og NVE oversendte fastsatt utredningsprogram til Statnett februar 2017.

I utredningsprogrammet fremgår det at:

- Det skal utarbeides en oversikt over fuglearter som kan bli vesentlig berørt av anleggene, med spesielt fokus på arter på Norsk Rødliste 2015 og prioriterte arter, ansvarsarter, jaktbare arter og rovfugl.
- Det skal vurderes hvordan anleggene kan påvirke fuglearter på Norsk Rødliste 2015, prioriterte arter, ansvarsarter, jaktbare arter og rovfugl gjennom forstyrrelser, områdets verdi som trekklokalitet, kollisjoner, elektrokusjon og redusert/forringet økologisk funksjonsområde.

I følge både fylkesmannen i Nordland og Troms er dagens rovfuglregistreringer i området mangelfull, og i høringsuttalelsen fremgår det at det "...bør stilles krav om at det skal foretas en registrering av hekkende rovfugl i potensielle hekkeområder langs de ulike traséene i perioden april-mai..".

Sweco er engasjert av Statnett SF for å gjennomføre disse registreringene av rovfugl.

Funksjonsområder for rovfugl anses som sensitive artsdata og skal håndteres etter miljødirektoratets "Retningslinjer for håndtering av sensitive data"¹. Dette innebærer at rovfuglens hekkelokaliteter ikke skal kartfestes eller beskrives slik at denne kan lokaliseres av andre. I tillegg til dette notatet, som ikke stedsfester hekkelokaliteter, er det derfor utarbeidet et notat for utbygger og myndigheter som er unntatt offentligheten. Dette inneholder sensitive artsopplysninger, og viser nøyaktige stedsbeskrivelser av registrerte hekkelokaliteter for rovfugl. Disse opplysningene vil ikke fremkomme i denne offentlige versjonen av utredningen.

Metode

Datagrunnlaget baserer seg på kontakt med myndigheter, lokalkjente og aktuelle organisasjoner, eksisterende utredninger og egne befaringer i området. Nærmere beskrivelse av disse under:

¹ Miljødirektoratet 2016. Retningslinjer for håndtering av sensitive artsdata. Veileder M – 606.

Innhenting av eksisterende informasjon

Kontakt med myndigheter, lokalkjente og organisasjoner

For innhenting av relevant informasjon ble det i forkant av befaringene tatt kontakt med de aktuelle kommunene, fylkesmenn, reindriftsutøverne, samt en rekke lokalkjente som kunne ha kjennskap til funksjonsområder for rovfugl. Blant annet har det vært dialog med Norges ornitologiske forbund sentralt og lokallag, SNO-kontakt, utreder fra tidligere konsekvensutredning i området, enkelte grunneiere og hytteeiere, samt andre personer som ble anbefalt kontaktet på grunn av deres fugleinteresse. Under befaring ble det også tatt kontakt med flere tilfeldige personer som befant seg i området.

Eksisterende utredninger og databaser

Følgende eksisterende utredninger ble gjennomgått for relevant informasjon:

- Statens Vegvesen: Hålogalandsveien. Konsekvensutredning – Naturmangfold.
- Statnett: 420 kV ledning Ofoten – Balsfjord. Konsekvensutredning.
- Utredninger i forbindelse med de planlagte vannkraftverkene Kobbédalselva kraftverk, Daleelva kraftverk og Jotind kraftverker.

Fylkesmannen eller kommunene kjente ikke til andre aktuelle utredninger.

Miljødirektorates innsynsløsning Rovbase (www.rovbase.no), ble gjennomgått for å undersøke eventuelle registreringer av sau eller rein tatt av kongeørn i området, mens Artsdatabankens nettløsning Artsobservasjoner (artsobservasjoner.no) ble undersøkt for registrerte observasjoner i området.

Feltregistrering

Feltregistreringene ble gjennomført i løpet av periodene 2.- 3. mai, 18.- 21. mai og 12.- 16. juni. Dette var tidspunkt som ble tilpasset etter forventet aktivitetsnivå hos de aktuelle artene, samt vær og føreforhold. Befaringene ble gjennomført under generelt gode registreringsforhold med i hovedsak oppholdsvær og lite vind.

Store deler av traséen ble befart til fots eller ved ski. Dette innebar å bevege seg i rolig tempo gjennom terrenget på kontinuerlig utkikk etter aktivitet av rovfugl. Jevnlig ble det gjort observasjonsstopp på passende lokaliteter der det ble foretatt grundigere observasjoner (15 – 60 min) av luftrommet, naturlige utkikksposter for rovfugl og omliggende terreng ved hjelp av kikkert.

Ved de deler av traséen som ikke ble befart, og ved flere områder med stort potensiale for rovfugl, ble det etablert observasjonslokaliteter der en holdt utkikk i én eller flere omganger for rovfuglaktivitet ved hjelp av kikkert og teleskop i en lengre periode (30 – 120 min). Deler av befaringen ble gjennomført utenfor fylkesmennes foreslåtte tidsrom for befaring (april-mai). Dette på grunn av at vi også ville få med trekkende arters tilstedeværelse, samt krevende føreforhold på deler av strekningen i april-mai. Dette ble avklart med fylkesmannen før befaringene.

Befaringsrute og observasjonspunkt fremgår av vedlegg 1.

Definering av undersøkelsesområdet

Undersøkelsesområdet tar utgangspunkt i områdene som berøres direkte eller indirekte av det planlagte tiltaket, både i anleggs- og driftsfasen (influensområdet). For rovfugl vil forhold som arealbeslag, endringer i funksjonsområder eller forsyrrelse gjennom støy og økt menneskelig tilstedeværelse være faktorer som påvirker dette. Samtidig er det variasjon mellom artenes områdebruk og toleranse for påvirkninger, samt at topografi må hensyntas ved definering av undersøkelsesområdet. I disse undersøkelsene er det innhentet informasjon fra en radius på 5 km fra planlagt tiltak, noe som anses som et betydelig større område enn influensområdet. Feltregistreringene ble i hovedsak foretatt i nær tilknytning til nettraséene, men med utsyn i vid avstand fra disse.

Resultat

Generelt om naturforhold og artene i området

Områdene tilknyttet nettrasén mellom Kanstadbotn og Kvandal innehar en spennvidde i naturforhold som medfører potensiale for de vanlig forekommende rovfuglartene for regionen. Store deler av de forslåtte traséene strekker seg gjennom områder med nær tilknytning til bratte fjellsider, som gir egnede naturforhold for klippehekkende arter som blant annet havørn, kongeørn og fjellvåk. En finner også skogkledde områder som har potensiale for skoghekkende arter som hønsehauk og spurvehauk. For artene varierer næringstilgangen med naturlige forekomster av smågnagere og småvilt, men generelt anses området som helhet å ha gode kvaliteter for rovfugl.

Generelt om artenes utbredelse i området (rødlisterstatus i parentes):

Havørn (livskraftig): Området anses å ha betydelig tetthet av havørn og det kjennes til flere reirlokalteter innenfor en 5 km radius fra de foreslåtte nettraséene. Denne observeres ofte over hele influensområdet og dette inngår dermed i artens terreng for næringssøk.

Kongeørn (livskraftig): Det er gode naturforhold for hekkende kongeørn. Det er registrert enkelte hekkelokaliteter av arten, og den observeres jevnlig på næringssøk i fleste deler av influensområdet.

Fjellvåk (livskraftig): Til tross for at området anses å ha gode kvaliteter for tilstedeværelse av denne arten, er det få registrerte observasjoner og hekkelokaler innen influensområdet, i forhold til andre tilsvarende områder i regionen. Det antas likevel en viss aktivitet av arten i området, spesielt i år med god tilgang til smågnagere og småvilt.

Jaktfalk (nær truet): Det er flere passende funksjonsområder for jaktfalken og det er enkelte registrerte observasjoner av arten innenfor influensområdet. Tidligere har det også vært en antatt hekking i nærliggende områder, og det er trolig at arten tidvis bruker deler av influensområdet til næringssøk.

Tårnfalk (livskraftig): Det kjennes til to hekkelokaliteter for arten i influensområdet, og det er enkelte observasjoner av arten spredt i influensområdet. Det rapporteres om relativt lav tetthet av denne arten i disse områdene.

Dvergfalk (livskraftig): Dvergfalk er en vanlig forekommende art for regionen, og ble også registrert jevnlig under befaring. Arten forventes å hekke i området og det skal ikke utelukkes at den også hekker i områder tilknyttet nettraséen.

Hønsehauk (nær truet): Det er flere registrerte hekkelokaliteter for hønsehauk av eldre dato og arten observeres jevnlig i lavereliggende terreng. Selv om det er lite nyere informasjon om hekkelokaliteter antas det hekking av arten i områder i – eller tilknyttet til influensområdet.

Spurvehauk (livskraftig): Spurvehauk observeres stadig i lavereliggende terreng i området og er vanlig forekommende her. Det kjennes ikke til hekkelokaliteter, men det forventes hekking i – eller tilknyttet til influensområdet.

Registrert aktivitet

Under følger mer spesifikk omtale av rovfuglregistreringer i området:

Strekningen Kanstadbotn - Fiskøya

Det er ingen kjente hekkelokaliteter for rovfugl i nær tilknytning til nettraséen. Under befaring ble det registrert aktivitet av flere individ av havørn i vestre del, og det forventes hekking i klippeområdene som omkranser Kanstadbotn og Heggdalen. Et individ ble også registrert i østre del. Det ble observert kongeørn i midtre deler av området, og det er tidligere meldt om rein tatt av kongeørn i nærliggende områder. Det er registrert flere hekkelokaliteter for havørn og kongeørn i tilstøtende områder og det forventes at nettraséen inngår i disse artenes jaktterreng. Ett år (rundt 2012) ble det jevnlig observert jaktfalk i nærliggende områder og det antas hekking da. Dvergfalk ble observert og en kan ikke utelukke hekking av arten i influensområdet.

Tjeldøya

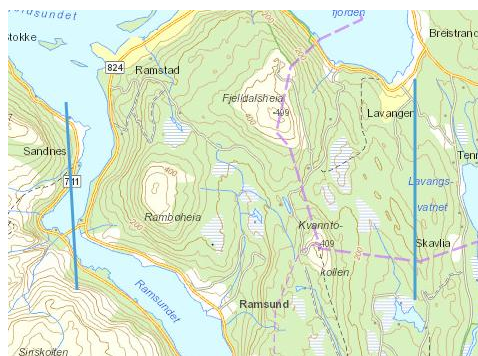
Det er tidligere registrert en hekkelokalitet for kongeørn fra 2003 i influensområdet og arten observeres med jevnlig mellomrom i området. Det kjennes ikke til at hekkelokaliteten er brukt senere, og det ble ikke observert aktivitet i området under befaring. Det antas at lokaliteten ikke har vært aktiv de siste årene, men det kan ikke utelukkes at lokaliteten inngår som en av flere alternative reirplasser for arten. Det er registrert flere hekkelokaliteter for havørn på Tjeldøya, og det ble stadig observert individer på næringsøk på

strekningen. De registrerte hekkelokalitetene ligger utenfor influensområdet. Det er tidligere observert jaktfalk i de høyereliggende områdene og det finnes passende hekkelokaliteter for arten, uten at det kjennes til hekking her. Arten ble heller ikke observert under befaring. Dvergfalk ble observert og en kan ikke utelukke hekking av arten i influensområdet.

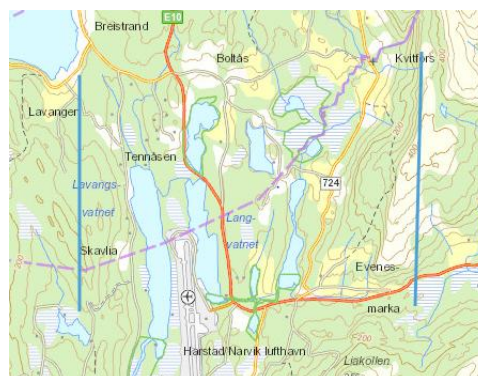
Strekningen Ramsundet - Lavangen

Det kjennes ikke til hekkende rovfugl i området, og lokalkjente brukere fortalte om lite aktivitet av slike arter her. Under befaring ble det observert overflyvende havørn. Det er enkelte lokaliteter med et visst potensiale både for klippe- og skoghekkende arter, uten at det kjennes til noe aktivitet.

Strekningen Lavangen – Snaufjellet

Området er lavereliggende med flere vann, kulturlandskap og skog. Dette brukes av flere arter under næringssøk og har potensiale som hekkeområde for skoghekkende arter. Det observeres jevnlig hønsehauk i området og det antas at den også hekker her, uten at det kjennes til noen hekkelokaliteter den senere tid. Det er registrert én eldre hekkelokalitet for arten (2003) nord i området, uten at det ble observert aktivitet her under befaring. Det ble observert havørn som jaktet i ved Langvatnet og Tennvatnet, og influensområdet inngår i dens jaktområder.

Strekningen Snaufjellet til Tverrfjellet

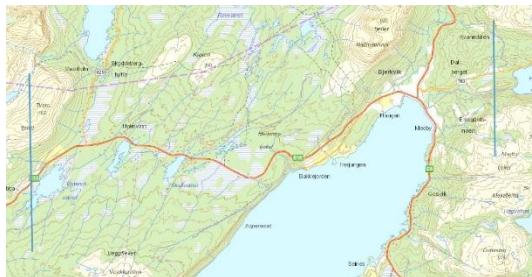
Hele området innehar flere passende lokaliteter for klippehekkende arter, og lokalkjente kan fortelle om tre hekkelokaliteter for kongeørn, uten at det ble observert noe aktivitet i løpet av befaringene. Det meldes om jevnlig hekkende fjellvåk i et fjellområde tilknyttet Bogen. Det er også registrert en hekkelokalitet for hønsehauk ved Bogen, men befaringer viste at denne registreringen ikke kunne stemme grunnet feil i habitat. Arten har derimot blitt observert av lokale nær området og en kan ikke se bort i fra hekking. Det er flere hekkelokaliteter for havørn i tilstøtende områder og

influensområdet inngår i artenes jaktområder. Det ble observert stor aktivitet av dvergfalk i fjellsider ved Bogen og det antas hekking her.

Strekningen Tverrfjellet til Bjerkvik

Området innehar passende habitat for skogshekkende rovfugl, uten at det kjennes til observasjoner eller hekkinger av slike her. I områdene rundt Bjerkvik er det betydelig potensiale for klippehekkende arter og det er registrert hekkende havørn og fjellvåk i utkanten av influensområdet. Det ble observert flyvende fjellvåk i området rundt den tidligere registreringen, noe som indikerer hekking her.

Det er også flere observasjoner av kongeørn i området uten at det kjennes til hekkelokaliteter.

Vurdering av datagrunnlaget og usikkerhet

Begge fylkesmennene oversendte kjente lokaliteter for hekkende rovfugl. Dette var i hovedsak eldre registreringer (> 10 år), men med enkelte registreringer av nyere dato. Kommunene kjente ikke til noen relevante lokaliteter.

Lokalkjente personer med ornitologisk kompetanse er viktig i slike utredninger. Til tross for at det ornitologiske miljøet i regionen er stort kunne NOF sentralt og NOFS omkringliggende lokallag melde om at dette var et område med dårlig dekningsgrad på fugleaktivitet. Likevel ble det funnet flere kontakter med god kunnskap om rovfugls bruk av området. Flere personer kom med god informasjon og spesielt i vestre deler til Ramsund regnes informasjonen å være god. I områdene øst for Ramsund var informasjonsinnhenting mer krevende, da flere personer med ornitologisk kompetanse ikke ville utgi slik informasjon om rovfugl i frykt for at slik informasjon skal bli offentliggjort. Denne holdningen endret seg ikke til tross for kontakt og forklaring om praksis ved behandling av sensitive artsopplysninger, samt viktigheten av slik informasjon for ivaretagelse av rovfugl i anleggs- og driftsfase.

Registreringsarbeidet ble gjennomført over et tidsrom på seks uker. Dels var dette for å fange opp de fleste arters perioder med høy aktivitet tilknyttet reirlokalteter. Hele traséen ble ikke befart gjennom hele perioden, men enkelte områder ble valgt i hver periode, mye grunnet snøforhold og potensiale for hekkende rovfugl.

Rovfuglenes reiraktivitet avhenger av en rekke faktorer og varierer i hekkeperioden og fra år til år. Flere arter (fjellvåk, kongeørn, hønsehauk, jaktfalk og til dels havørn og spurvehauk) kan vekse mellom faste hekkelokaliteter fra år til år, mens andre bruker faste hekkeplasser i mindre grad (dvergfalk og tårnfalk). Hekkeaktiviteten hos arter som fjellvåk, kongeørn, hønsehauk, jaktfalk og tårnfalk er i stor grad avhengig av bestand av smånagere og/eller småvilt. Lokalkjente

kunne melde om relativt lite smånagere i 2016 og 2017 noe som begrenser rovfuglenes hekkeaktivitet i denne perioden.

Konklusjon

Gjennom innhenting av informasjon og feltregistreringer har en fått økt informasjon om rovfuglenes bruk av influensområdet og datagrunnlaget er betydelig styrket for videre vurderinger i konsekvensutredningen. Ettersom hekke/reiraktivitet varierer mellom årene og fra dag til dag er det ikke mulig å få fullstendig oversikt over hekkinger i et område av slik utstrekning ved undersøkelser i én hekkesesong. Samtidig har kontakt med lokale ornitologer vært krevende i deler av området, og informasjon kan dermed ha blitt utelatt. Sett opp mot utrednings- og forvaltningspraksis i tilsvarende prosjekter vurderes datagrunnlaget å være tilfredstillende for å kunne vurdere konsekvenser av det planlagte tiltaket.

Utredet:
Lars Erik Andersen

Sidemanskontroll:
Solveig Angell-Petersen

Vedlegg 1

